

ABORDAREA TEXTULUI MULTIMODAL LA ORELE DE LIMBI STRĂINE

Tatiana KONONOVA, dr., lector univ.,
Facultatea de Litere,
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți

Abstract: *This article focuses on the study of new texts in the methodology of teaching foreign languages. These are multimodal texts that meet the new social demands and educational needs of a new generation of students. In this context, multimodal texts include verbal and non-verbal components, the interaction of which creates a single common meaning. Special attention is paid to the study of the definitions of a multimodal text, its structure and ways of using it a foreign language class.*

Keywords: *multimodality, multimodal text, typology of multimodal texts, structure of a multimodal text, approaching multimodal texts at the language classes.*

Dezvoltarea metodicii predării limbilor străine și, respectiv, a conținutului educațional sunt tangente, firește, cu dezvoltarea societății, a tehnologiilor și apariția noilor nevoi sociale și a necesităților educaționale ale noilor generații. Este firească și perimarea treptată a materialelor disponibile, precum și pierderea actualității a cercetărilor educațional-metodice în contextul dezvoltării accelerate a metodicii moderne. Acest fapt se referă la procesul educațional per ansamblu, cât și la unele elemente în parte. Drept soluționare a problemei vedem atragerea unui conținut nou fundamentat metodic.

A.V. Gizatullina identifică prezența unor trăsături caracteristice ale gândirii tinerilor moderni, multitudinea cărora este desemnată în prezent prin conceptul de **gândire clip** (клиповое мышление). Aceste caracteristici includ fragmentarea percepției, incapacitatea de a concentra atenția pentru o lungă perioadă de timp asupra unui obiect de percepție, de a monitoriza dezvoltarea acestui obiect mult timp, pierderea firului de expunere a profesorului atunci când dezvoltă orice idee sau teorie. Pentru asimilarea cu succes a materialului didactic, studenții cu acest tip de gândire au nevoie de o prezentare discretă a informațiilor de bază în cel mai comprimat mod, dar, dacă este posibil, figurativ, în prezența unor stimulenți spectaculoși mereu noi, atrăgând atenția constant evazivă asupra obiectului de studiu [8, pp. 64-65].

Astfel, ținând cont de nevoile educaționale ale studenților moderni și de particularitățile cognitive specifice, devine logică atragerea în metodică predării limbilor străine a textelor 1) legate de viața reală și comunicarea studenților, reflectând tematic situațiile comunicative de zi cu zi; 2) reflectând genuri specifice de text care au devenit populare și omniprezente în afara sălii de curs; 3) corespunzând nevoilor specifice ale studenților moderni – ilustrativității, precum și a universalității din punctul de vedere al demonstrației.

În acest context, se pretează cel mai des *textul multimodal*, care utilizează o combinație a mai multor modalități senzoriale (vizuale, auditive, tactile) sau modalități (limbaj, imagine, sunet).

Majoritatea cercetătorilor autohtoni și străini definesc textul multimodal ca o unitate semiotică policodică, capabilă să ofere o percepție deplină a unui mesaj comunicativ la diferite niveluri: lingvistic, vizual, auditiv, tactil, spațial (S. Golubițchi, A. Domnițeanu, I. R. Mănescu, G. Kress, R. Hobbs, R. Frost, Ch. M. Siever, H. Stöckl, S.-P. Ballstädt, M. Lebrun, N. Lacelle, J. Boutin, N. A. Alksnit, I. A. Leshutina, E. A. Voenushkin, V. S. Kosenko).

În lingvistica rusă, de rând cu termenul *text multimodal* pot fi identificate următoarele sinonime: *text creolizat* (креолизованный текст), *hipertext* (гипертекст), *text verbal-vizual* (вербально-визуальный текст), *text polimodal* (полимодальный текст), *text multimedia* (мультимедиаальный текст).

Literația de tip multimodal sau *literația multimodală*¹³ apărută în urma evoluției tehnologice, inserării digitalului în fiecare aspect al vieții, globalizării, melanjului cultural bazat pe diversitatea societății, stârnește interesul studenților moderni, totodată, este încă un domeniu slab reprezentat în cercetările didactice.

Abordarea unui *text multimodal* la orele de limbi străine este diferită de cea folosită pentru lectura textelor continue (nuvele, romane, eseuri etc.) sau discontinue (liste, tabele, grafice, diagrame etc.) și până acum nu există o varietate de exerciții din care să se poată inspira întru crearea unor abordări didactice.

I.R. Mănescu afirmă că sintagma *text multimodal* a început să fie utilizată în limbajul de specialitate începând cu anii 1990 și este, în aparență, un tip de text ușor de înțeles, dar comprehensiunea lui presupune anumite aspecte teoretice, având ca scop înțelegere în profunzime a unor texte de tipul benzilor desenate, a romanelor grafice, a fișelor și chiar a filmelor. *Textul multimodal* prevede, prin urmare, punerea împreună a textului și a imaginii și se concentrează pe sensul acestuia. Se creează, așadar, o legătură între text, imagine, sunet, reprezentare grafică [5, pp. 41-42].

Deci, vedem că *textul multimodal „clasic”* constă din următoarele componente:

1. partea verbală – *text, inscripție, text verbal*;
2. partea nonverbală – *imagine, desene, fotografii, diagrame și tabele, sunet, gest, mimică*.

Interacțiunea celor două componente duce la apariția unui singur sens general al textului multimodal.

F. Gherheș definește *textul multimodal* ca textul care utilizează mai multe coduri de reprezentare a realității transmise: adică textul multimodal îmbină mai multe sisteme de semne (semiologice) – mai multe modalități de transmitere a mesajelor. Printre aceste moduri se pot număra: imagini, conținut audio, video, elemente care implică și alte modalități de receptare decât lectura efectivă. Autorul susține că un text multimodal va conține cel puțin două modalități diferite de reprezentare (de exemplu: text scris+imagine, text scris+sunet, text scris+conținut video etc.). De aceea, după F. Gherheș, și modul de receptare va fi unul mai complex: lectura propriu-zisă a textului scris+lectura estetică (a ideilor, a mesajelor, a emoțiilor transmise prin intermediul conținutului adăugat) [2].

O asemenea definiție a termenului *text multimodal* propun S. Golubițchi și T. Midrigan: ***Textul multimodal este un text narativ literar care combină două sau mai multe moduri de comunicare pentru transmiterea informației precum limba vorbită sau scrisă și imaginile/cuvinte, imagini, sunete, gesturi, lumini etc. Un text multimodal poate fi realizat pe hârtie sau digital, poate fi tipărit, fizic sau digital*** [3, p. 235].

După cercetătorii F. Sânmihăian, S. Dobra, M. Halaszi, A. Davidoiu–Roman, textul multimodal presupune integrarea diverselor forme textuale pentru a genera semnificații. Într-un text multimodal se combină două sau mai multe sisteme semiotice: lingvistic, vizual, audio, gestual, spațial, multimodalitatea implicând interferența dintre cuvânt, imagine, sunet, gestică și mișcare [6, p. 12].

În cadrul acestui studiu, înțelegem printr-un *text multimodal potențialul comunicativ al textelor (lingvistic, sociolingvistic, pragmatic și intercultural), combinând diverse coduri semiotice, care necesită actualizarea mai multor canale perceptiv, vizuale, auditive, audiovizuale și tactile*.

N. A. Alksnit și I. A. Leshutina clasifică următoarele cinci drept principalele tipuri de texte multimodale pentru dezvoltarea competențelor de citire ale studenților: infografice, benzi desenate, longread, meme și publicări pe o rețea de socializare [7, p.71].

Cercetătorii A. Haraga, A. Domnițeanu și E. Z. Shevaldysheva deosebesc următoarea tipologie a textelor multimodale:

1. *Texte multimodale tipărite (бумажный мультимодальный текст)*: benzi desenate, povestiri de tablouri, romane grafice, postere, ziare, broșuri, afișe, pliante;
2. *Texte multimodale digitale (цифровой мультимодальный текст)*: videoclipuri, animații, povestiri digitale, filme, spoturi publicitare, reclama, e-mailul, pagina web;

---

¹³ Literație multimodală contribuie la dezvoltarea competențelor-cheie formulate în Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene privind competențele-cheie din perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți (2006/962/EC): comunicare în limba maternă; competență digitală; sensibilizare și exprimare culturală; comunicare în limbi străine; a învăța să înveți. (Programa școlară pentru disciplina opțională „Literație multimodală”, Iași, România)

3. *Texte multimodale live (живой мультимодальный текст)*: spectacol sau eveniment.

Cercetătorii autohtoni S. Golubițchi și T. Midrigan evidențiază structura textului multimodal care include următoarele particularități:

- lingvistice: vocabular, structură, gramatică a limbajului oral/ scris;
- vizuale: culoare, vectori și punct de vedere în imagini statice și în mișcare;
- audio: volum, ton și ritm al muzicii și al efectelor sonore;
- gestuale: mișcare, expresie facială și limbajul corpului;
- spațiale: proximitate, direcție, poziția de dispunere, organizarea obiectelor în spațiu [3, p. 235].

Deși, cum am menționat mai sus, abordarea textelor multimodale este încă un domeniu slab reprezentat în cercetările didactice, cu toate acestea, atât în studiile autohtone, cât și în cele străine, se încearcă descrierea abordării didactice privind aplicarea textelor multimodale la orele de limbi străine.

În această ordine de idei, A. Domnițeanu susține că sarcina profesorului este să formeze competențe de identificare a codurilor semiotice transmise de textul multimodal, să ghideze identificarea relației text – imagine – conținut audio-video, să ajute la transformarea percepțiilor în limbaj verbal sau scris, să formeze capacitatea de a analiza critic mesaje multimedia. În mod evident, un text multimodal poate produce o plăcere a lecturii, o dinamizare a procesului instructiv și o reînnoire a interesului pentru lectură, în special la noua generație, nativ digitală. [1, p. 55].

N. A. Alksnit și I. A. Leshutina susțin că textele multimodale pot fi aplicate în trei variante:

- 1) ca material receptiv (de exemplu, citirea textului);
- 2) ca bază pentru lucrul productiv privind crearea unor astfel de texte multimodale;
- 3) ca material de diagnosticare creat pentru verificarea competențelor obținute [7, p. 71].

A. Haraga a descris formarea competențelor de literație a textului multimodal, concretizate în procese de înțelegere, interpretare, reflectare și evaluare, formarea competenței de comunicare prin intermediul textelor multimodale, dezvoltarea capacității de a interpreta și genera judecăți în calitate de utilizatori de informații multimedia, evidențiind competențe specifice și activități de învățare care implică antrenament în analiza și comprehensiunea textelor multimodale [4, pp. 3-5].

S. Golubițchi, T. Midrigan propun trei moduri de abordare ale textelor multimodale:

- Modul lingvistic operează în textul scris tipărit.
- Modul vizual funcționează în formatarea textului (cum ar fi utilizarea unor margini complet justificate) și în alegerea tipografiei (cum ar fi diferitele fonturi utilizate pentru titlul capitoului și utilizarea parantezelor în jurul titlului capitoului).
- Modul spațial poate fi văzut în aranjamentul textului (cum ar fi plasarea epigrafului din text) [3, p. 236].

Noi aderăm la opiniile cercetătorilor I. R. Mănescu și M. Gaffarova care susțin că o abordare didactică bazată pe prelectură, lectură și postlectură facilitează eficacitatea strategiilor de prelectură, lectură și postlectură în comprehensiunea unei varietăți a textului multimodal:

1. *Prelectura* fiind o etapă premergătoare care asigură familiarizarea studenților cu textul. Așadar, conținutul configurează un anumit orizont de așteptare al acestora: exerciții de sesizare a relației text-imagine în narativul multimodal.
2. *Etapa lecturii* presupune realizarea comprehensiunii și include activități de dificultate crescândă: exerciții de ascultare a unor mesaje audio-vizuale diverse, cu scopul de a desprinde esențialul și de a exprima acest lucru la schimbarea rolului de receptor cu cel de emițător; exerciții pentru dezvoltarea atenției distributive și a capacității de a urmări mesajul audio-vizual; participarea la interacțiuni în care să dovedească înțelegerea textelor multimodale; exersarea ascultării mesajelor în diverse situații de comunicare etc.;
3. *Postlectura* presupune înțelegerea în ansamblu a textului studiat și conduce la reflecție și autorefecție sau la activități de producere și prezentare ale textelor multimodale (*etapa creativă*): exerciții de redactare a unui text simplu, pe o temă familiară, cu integrarea unor imagini, desene, scheme, animații; antrenament pentru exprimarea opiniilor și atitudinilor proprii; redactarea de texte mediate tehnologic, pe diverse teme; exerciții de valorizare a sensului și a semnificațiilor construcțiilor textuale propuse spre receptare etc.

În concluzie, deducem cerințele necesare abordării *textelor multimodale* la orele de limbi străine:

- Textele multimodale ar trebui să fie legate de scopurile și obiectivele programului de studiu;

- Textele multimodale ar trebui să asigure formarea competenței comunicative (*lingvistice, sociolingvistice, pragmatice și interculturale*);
- Textele multimodale trebuie să aibă materialul lingvistic necesar în partea verbală;
- Textele multimodale trebuie să fie informative și semnificative, comunicative și autentice, ar trebui să conțină situații tipice de comunicare;
- Textele multimodale trebuie să includă informații actuale;
- Componentele verbale și nonverbale ale textului multimodal trebuie să fie accesibile pentru percepție;
- Textul multimodal trebuie să respecte caracteristicile de bază ale unui text eterogen, adică trebuie să aibă în mod necesar atât partea verbală, cât și nonverbală;
- Textele multimodale trebuie să aducă valori și atitudini, cum ar fi gândire autonomă, critică și flexibilă; interes pentru analiza și investigarea problemelor de interes general ale lumii contemporane; formarea unor reprezentări culturale privind evoluția și valorile literaturii, teatrului, filmului, publicisticii.

Astfel, utilizarea textelor multimodale în procesul de predare a limbilor străine activează o percepție deplină a unui mesaj comunicativ la nivel verbal și nonverbal grație prezenței în acesta a unor componente iconice care pot să atragă și să mențină timp îndelungat interesul studenților moderni. În conformitate cu scopurile și obiectivele programei de studiu (curriculumului), textele multimodale pot contribui la formarea competenței comunicative a studenților, lingvistică, socio-lingvistică, pragmatică și interculturală. Succesul utilizării textelor de acest tip depinde, de asemenea, în mare măsură de alegerea unei strategii de lucru și a unui set de exerciții.

Bibliografie:

1. DOMNIȚEANU, Aurelia. Dezvoltarea competenței de lectură prin intermediul textelor multimodale. În: *Didactica Pro...*, 2020, nr. 2-3 (120-121), pp. 54-56, **ISSN 1810-6455**
2. GHERHEȘ, Florin. Textul multimodal. Ce este? Cum îl identificăm? De câte feluri este? [online] [citât 01.09.2021]. **Disponibil:** <https://voxvalachorum.ro/textul-multimodal-exemple-definitii-categorii/>
3. GOLUBIȚCHI, Silvia, MIDRIGAN, Tatiana. Abordarea textului multimodal în clasele primare. [online] [citât 30.08.2021]. **Disponibil:** https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/235-340.pdf, pp. 235-240.
4. HARAGA, Ana, Programa școlară pentru disciplina opțională „Literație multimodală”. [online] [citât 28.08.2021]. **Disponibil:** <https://www.digitialiada.ro/materiale-concurs/documente/1353-Programa%20LITERA%C5%A2IE%20MULTIMODAL%C4%82.pdf>
5. MĂNESCU, Ioana Ruxanda, Strategii specifice etapelor de prelectură, lectură și postlectură în comprehensiunea textului multimodal – banda desenată. În: *Actele celui de-al 18-lea și al 19-lea Colocviu Internațional al Departamentului de Lingvistică*. București: Editura Universității din București, 2021. 263p. **ISBN: 978-606-16-1235-2**
6. SĂNMIHĂIAN, Florentina, DOBRA, Sofia, HALASZI, Monica, DAVIDOIU-ROMAN, Anca. *Limba și literatura română: clasa a V-a*, București: Editura Art, 2017. 212 p. **ISBN 978- 606-710-493-6**
7. АЛКСНИТ, Н.А., ЛЕТУШИНА, И.А. Мультимодальные тексты как основа диагностики языковых умений в аспекте чтения. В: *Актуальные вопросы реализации образовательных программ на подготовительных факультетах для иностранных граждан*. V Всероссийская научно-практическая конференция, Москва: Государственный институт русского языка им. А. С. Пушкина, 2021, сс. 69-73, **ISBN 978-5-98269-237-5**
8. ГИЗАТУЛЛИНА, А.В. Визуализация информации в процессе реализации мультилингвального подхода к обучению иностранным языкам в вузе. В: *Современные проблемы филологии и методики преподавания языков: вопросы теории и практики: материалы Международной научно-практической конференции (27 октября 2017 г.)*. Елабуга: Изд-во Елабужского института Казанского федерального университета, 2017, сс. 64-66, **ISBN 978-5-600-01948-5**